

משה חיים פלח

1..... בגדר פטורא דשפחה מקנס

4..... בענין הבא על הכותית

6..... בענין סילוק בדבר שלא בא לעולם (ב)

9..... בגדר היתר שחיטה (ב)

בגדר פטורא דשפחה מקנס

א"כ אמאי יש לה קנס הא תנן צדדיה צמתניתין דשפחה אין לה קנס ואי משום דנתיבה מנערה נפשה הא אמרינן צירושלמי דשפחה אפילו משומרת אין לה קנס [וז"ל הירושלמי (ה"א) מעתה צדדיה על השפחה (ה"א) יהא לה קנס לית יכול דתני יכול צדדיה על השפחה ארמית יהא חייב תלמוד לומר מהר ימהרנה לו לאשה את שיש לו הוייה צדדיה ילאת שפחה ארמית שאין לו הוייה צדדיה, התיבון הרי אחותו אין לו הוייה צדדיה והוא משלם קנס שנייא היא שיש לה הוייה אלל אחר כו'].

והרמב"ן צפרק הערל (יצמות ע"ה ז) צדדיה צדדיה ר"ת וז"ל לפיכך פ"י ר"ת ז"ל שדוד גזר עליהן שעבוד שלא יהיו כגרים משוחררים, ומיהו

אלו נערות שיש להן קנס צדדיה על הממזרת ועל הנתיבה ועל הכותית צדדיה על הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחותות מצנות שלש שנים ויום אחד כו' (לו ז) ואלו שאין להן קנס צדדיה על הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו יתירות על צנות שלש שנים ויום אחד כו', והנה רש"י פירש נתיבה מן הגזעונים והיא אסורה לקהל דדוד גזר עליהם כדאמרינן ציצמות (ע"ה ז) ועל שם ויתנס יהושע חוטבי עלים ושואבי מים וגו' קרי להו נתיבים עכ"ל, ותמהו התוס' דכיון דעצדות ממש גזר עליהו שמתוך כך נאסרו לצוא צדדיה משום לא יהיה קדש

קנין ממון והוא קנין דמעשה ידיו, ואחד קנין איסור שהוא אוסרו צצת ישראל ופוערו ממקלת מלוות, וקנין הגוף הזה הוא המלריכו גט חירות ואינו נפקע בדציבור, דומה לקנין אישות שהוא לריך גט להתירו, וממנו הוא למד, לפיכך אמרו שאף עבד עברי יש לרצו צו קנין איסור, שהרי מתירו צשפחה כנענית, ואין קנין איסור נפקע בלא גט, צין באישות צין בעצדות כו' ויעוין עוד צש"ר שם.

ומבואר בדברי הרמצ"ן דגדר היתרא דעבד עברי צשפחה כנענית לא הוי משום עבודת רבו, אלא מכח קנין האיסור ידידי, ואי הוי גופו קנין קנין גמור היה דינו כעבד כנעני אף לענין מלוות דנשים פטורות מהן, וכמבואר עוד בלשון הרמצ"ן דפטורה דעבד כנעני ממקלת מלוות לא הוי משום דמעיקרא לא נשלמה גירותו, אלא דקנין האיסור פוערו ממקלת מלוות כשם שאוסרו צצת ישראל [ואכמ"ל] ומשמע דגדר הדברים דעלם הקנין מגרע צשם ישראל ידידי.

ומעתה יש לומר [בדברי הרמצ"ן ור"ת] דזהו נמי גדר פטור שפחה מקנס, דכיון דגופה קנין קנין

עדיפא משפחה, דשפחה אין לה קנס לפי שגופה קנין קנין גמור לאדון, אצל נתינה גירות גמורה היא ואין גופה קנין ולפיכך יש לה קנס עכ"ל, ומבואר דטעמא דשפחה אין לה קנס לפי "שגופה קנין קנין גמור לאדון", ולריך ציאור דמה נתינת טעם יש צזה לפוערו מקנס.

ויתכן לדון לצאה, דהנה צריש פרק הערל (ע א) איתא האי תושב ושכיר דכתב רחמנא צפסח מאי ניהו אי נימא תושב ושכיר ממש משום דהוה ליה תושב ושכיר איפטר ליה מפסח והא קיימא לן גצי תרומה דלא אכיל אלמא לא קני ליה רציה הכא נמי לא קני ליה רציה, ומבואר צפשוטו בגמ' דאי הוי קני ליה רציה היה נפטר מפסח, וכ"פ הרמצ"ן הרשצ"א והריעצ"א שם וכתבו דקאי כמ"ד דנשים צראשון רשות, והתוס' שם כתבו וז"ל אלמא לא קני ליה רציה והא דאמר צפ"ק דקידושין (טו א) דעבד עברי גופו קניו היינו לענין שלריך גט שחרור ואין יולא צאמירה בעלמא אצל לענין מלוות לא, והא דשרי צשפחה כנענית היינו משום שלריך שיעבוד את רבו צין ציוס צין בלילה כו' יעו"ש, אולם הרמצ"ן (קידושין ס) כתב וז"ל כך נראה לי דכיון דשני קנינין הן בעצדות, אחד

גמור לאדון, לא הויא ישראלית גמורה
וממילא לית לה קנס, דלא נאמר אלא
ציראל, וזהו שכתב הרמב"ן "אצל
נתינה גיורת גמורה היא ואין גופה
קנוי", דכיון דאין גופה קנוי שפיר הויא
גיורת גמורה, ולא הויא כשפחה דמחמת
דגופה קנוי אינה גיורת גמורה.

בענין הבא על הכותית

ותירלו כמה ראשונים דשאני התם
 דאיכא נמי חזקת הגוף דצתולה ורובא
 וחזקה מהני להוליא ממון, אך התום'
 שם פירשו דלרצ פריך דסצר הולכין
 צממון אחר הרוב, ומצואר דלא סצרי כן
 [ויש שכתבו לחלק דהיינו דוקא צצרי
 וצרי כי התם, אך הכא צשמא ושמא
 מודו התום' דמהני רובא וחזקה להוליא
 ממון, והיינו משום דצמקום טעמא
 שמא קלישא המוחזקות ודוחק, ועוד
 הקשו דאכתי תיקשי צגוונא דאיכו אזיל
 לגצה דהוי קצוע וכדקשו תום'
 מעיקרא, וצכה"ג ליכא אלא חזקה
 גרידא].

ונראה לדון ליישצ, דהא דלא מהני
 חזקה להוליא ממון היינו היכא
 דמעיקרא ביודון לענין הולאת ממון, אך
 הכא דכצר הוכרע מעיקרא ע"פ
 החזקה דלאו שפחה היא, ממילא מהני
 אף לענין הולאת ממון.

והנה לעיל צספ"ק (עו ז) אמרי'
 אמתני' דמכשירין (פ"ז מ"ז) מלא
 צה תיבוק מושלך אס רוב עובדי כוכבים
 עובד כוכבי' אס רוב ישראל ישראל

אלו נערות שיש להן קנס הצא על
 הממזרת ועל הנתינה ועל הכותית
 כו' והקשו תום' וז"ל וא"ת למ"ד צפרק
 עשרה יוחסין (קדושין עו א) דפסול כותים
 משום דעצד ושפחה נעמעו צהן אמאי
 יש לה קנס נימא לה אייתי ראייה דלאו
 שפחה את ושקילי לשמואל דאמר אין
 הולכין צממון אחר הרוב, ואפילו לרצ אי
 דאזיל איכו גצה ה"ל קצוע וכל קצוע
 כמחלה על מחלה דמי, ויש לומר דכל
 אחת מוקמינן לה לחזקת אצבתא שהוי
 כותים אף על גז דלענין פסול לא
 מוקמינן לה לחזקתה לענין קנס
 מוקמינן לה שלא יהא חוטא נשכר,
 ותמכו האחרו' דכשם דלא אזלינן צממון
 צתר רובא ה"נ חזקה לא מהניא להוליא
 ממון.

ודנו האחרו' ליישצ דשאני הכא דאיכא
 רובא וחזקה, ודעת כמה ראשונים
 דרובא וחזקה מהני להוליא ממון, דלעיל
 רפ"ז (עו א) פרכי' כיון דרוב נשים
 צתולות נישאות כי לא אתו עדים מאי
 הוי, ותמכו תום' והראשונים דמאי
 פרכי' והא לא אזלינן צממון צתר רובא,

קמח ע"פ הרוב, יש לומר דהיכא דצדינה קמח סמכינן ארובא וצדין התולדה לא סמכינן ארובא שפיר פלגינן אף בתולדה, ומשום דרוב לא הוי צירור מוחלט, ואף באיסורין דסמכינן ארובא אין בגדר דהוי ודאי, אלא דאמרה תורה דאפשר לסמוך על ג' הרוב, אך אכתי הא איכא נמי ג' המיעוט, וממילא בממון היוצא מזה, כיון דהצריכה תורה דין ודאי ולא סגי בשיעור הצירור דרוב, לא סמכינן אהך רובא יעו"ש.

ומעתה יש לדון דכל דצרי התום לעיל דלא מהני הא דהחזק לישראל עד השתא ע"פ הרוב, היינו דוקא צרוב דהוי דין צירור, וצזה יש לומר כג"ל דכיון דלא הוי צירור מוחלט לא מהני לדיון הממון דהתולדה, משא"כ לענין דין חזקה, דלא הויא צירור אלא דין הנהגה, יש לדון דבמקום דאזלינן צתר חזקה חשיבא החזקה כודאי, וכיון דכבר הוכרע ע"פ החזקה דלאו שפחה היא, מודו תום דמהני אף לענין הוצאת ממון.

מחלה על מחלה ישראל כו' אם רוב ישראל ישראל למאי הלכתא אמר רב פפא להחזיר לו אצידה, והקשו תוס' שם דהא לא אזלינן בממון צתר רובא ותייראו וז"ל ואפי' לשמואל דאמר אין הולכין בממון אחר הרוב היינו צמוכר שור להצירו ונמלא נגחן שצביתר צאו המעות לידו ומדעתו נתנם לו הלוקח אצל הכא מודי דאזלינן צתר רובא עכ"ל, ויעוין באחרו' שם דדנו לחלק כעין משנ"ת, דשאני התם דכבר נפסק ע"פ הרוב דישראל הוא, וצבכאי גוונא מהני אף לממון, ולכאורה מדצרי התום דלא ניחא לכו צזה, חזינן לא כן.

אולם יש לדון לחלק צזה צין רוב לחזקה, דהנה צהא דמלינו צכ"ד דלא פלגינן בתולדה, יעוין צחי' ר' שמואל (גיטין ס"א סק"ה וס"י סק"ג וצכ"ד) דדן לחלק דהיינו דוקא צנאמנות, דצזה ליכא נאמנות לשיעורין ומש"ה כל היכא דכלפי דינא קמא אית ליה נאמנות ממילא נקעינן הכי אף כלפי תולדה דידיה, משא"כ במקום דנתצבר דינא

בענין סילוק בדבר שלא בא לעולם (ב)

ש'אדם מסלק על'מו צ'כך צ'כותב ועודה א'רוסה, והוא ס'וצר כ'יון שנש'את י'דו כ'ידה א'ף צ'מה ש'עתיד לצ'א ל'ידה, וכך ס'וגיא ש'שם מ'וכחת, א'צל צ'עודה א'רוסה ת'נאו ק'יים צ'כל ה'כנסים ש'יצאו ל'ידה לעולם ע'כ"ל.

אולם הרשצ"ח ת'מה ע'ל ת'ירון הרמצ"ן, ד'לדצ'רי צ'רמצ"ן ע'יקר ה'טעם ד'לא מ'הני ה'ינו מ'שום ד'כצר י'דו כ'ידה וכ'צאו ל'ידו ד'מי, וה'רי צ'ירושלמי מ'צואר ד'טעמ'א מ'שום ד'אין א'דם מ'תנה ע'ל ד'צר ש'אינו צ'רשותו, ול'כאורה נ'ראה צ'ציאור ד'צ'רי ה'ירושלמי ל'שיטת הרמצ"ן, ו'כן נ'ראה מ'דצ'רי ה'ריעצ"ח, ד'הנה י'עוין צ'רמצ"ן ל'קמן צ'סמוך ש'כתב וז"ל ופ'ירוש ה'סוגיא כך ה'וא א"ר ינ'אי צ'כותב ל'ה ועודה א'רוסה ש'אינו ל'ריך א'לא ל'שון ס'לוק כ'דאמרן, וא'ס ת'אמר ה'יאך י'סלק ע'ל'מו מ'דצ'ר ש'לא צ'א צ'רשותו ה'א אין א'דם מ'קנה ד'צר ש'לא צ'א לעולם, כ'דרב כ'הנ'א כ'ו' כ'לומר י'כול ה'וא ל'התנות ש'לא י'ירשנה ה'ואיל וע'דיין א'ינו ר'אוי ל'יורשה וא'ינו ד'ומה ל'אומר ל'אצ'יו ל'א א'ירשך ד'הת'ס כ'יון ש'ראוי ל'יורשו

הכותב ל'חשתו ד'ין וד'צרים א'ין ל'י צ'נכס'ך ה'רי ז'ה א'וכל פ'ירות צ'חיי'ה וא'ס מ'תה י'ורשה א'ס כ'ן ל'מה כ'תב ל'ה ד'ין וד'צרים א'ין ל'י צ'נכס'ך ש'א'ס מ'כרה ונ'תנה ק'יים, ות'מכו ה'תוס' ל'עיל צ'פרק ה'אשה ש'נפלו (ע"ה ז) ד'ה'א ל'תנ'א ד'מתני'תין (ע"ה ח) נ'כסים ש'נפלו ל'ה ע'ד ש'לא נ'ש'את ונ'ש'את א'ס מ'כרה ונ'תנה ק'יים, ות'ירלו ד'מתני'תין ד'פירקין א'תי'א כ'אמרו ל'פני ר"ג (ע"ה ט) ד'סצ'רי ד'מכרה צ'ע"ל.

והרמב"ן צ'סוגין ה'וכיח מ'הכ'ח ד'מהני ס'ילוק א'ף ל'נכסים ש'לא צ'או לעולם, וה'אי תנ'אי א'ילעריך ל'נכסים ש'נפלו ל'ה א'חר שנ'ש'את, א'ך ת'מה הרמצ"ן מ'דצ'רי ה'ירושלמי (ה"ה) ד'אמרין ה'ת'ס ר' ירמ'יה צ'ע'א ק'ומי ר' ז'עיר'א כ'תב ל'ה ד'ין וד'צרים א'ין ל'י צ'נכס'ך ונ'פלו ל'ה א'חר מ'כ'אן מ'הו, ופ'שיע ו'יש א'דם מ'תנה ע'ל ד'צר ש'אינו צ'רשותו, ות'ירן הרמצ"ן וז"ל ע'דיין א'ני א'ומר ש'לא ש'אלו א'לא ע'ל ה'כותב ל'ה מ'שנש'את א'ס א'דם מ'סלק ע'ל'מו צ'לשון ה'ז'ה מ'אותן נ'כסים ש'אין ל'ה ע'כשו כ'שם

סילוק מעלם הנכסים, אלא דזזה צעינן לשון מתנה ואין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, וזהו דפשיע ליה וכי יש אדם מתנה על דבר שאינו צרשותו [אלא דמ"מ הוא דוחק כיון דעיקר צעינן דידיה אי מהני סילוק מזכות הירושה].

ולכאורה היה מקום לדון ביישוב עיקר הקושיא מדברי הירושלמי באופן אחר, דהנה יעוין צרמז"ן לעיל צפרק אלו נערות (ז' א) וצרא"ה וצריעצ"א (ט' ג) דהציאו פלוגתא דאמוראי בירושלמי (פ"ג ה"ז) אי מהני מחילה צקנס, דרבי אצא צר חסדאי ורבי אצין ורבי שמאי סברי דלא מהני מחילה צקנס כיון דלא חייל החיוב עד בעמדה צדין, ורבי מונא סבר דמהני מחילה צקנס, ויעוין צרא"ה שם דמסיק וז"ל נראין דברי ר' מונא שאע"פ שלא זכתה צו עדיין היא יכולה למחלו, שהרי למה זה דומה לאומר לארוסתו דין ודברים אין לי צנכסיך צחיך וצמותיך, דקיי"ל דאם מתה אינו יורשה, דנחלה הצאה לו לאדם ממקום אחר אדם מתנה עליה שלא יירשנה, ולא דמיא לירושת אציו שהיא ראוייה לו, וכיון שכן אינו יכול להתנות עליה, אצל כאן כיון שעדיין אינה ראוייה לו אדם יכול להתנות על זכות אחד שלא יבא ראוי לו, ועוד שהרי

מתנה הוא זוכה ולריך ללשון מתנה ואין אדם מקנה דבר שלא בא לרשותו עכ"ל, ולכאורה היינו דיש לדון דיהני סילוק מעלם דין הירושה ויש לדון דיהני כלפי הנכסים עלמם [ויעוין צאחרו'] וכלפי סילוק מעלם הירושה, סגי צסילוק לחוד ואין לריך לשון מתנה, אך הא לא מהני אלא כל זמן דאכתי לא חיילא הזכות, ולהכי האומר לאציו לא אירשך לא מהני דהתם כצר חיילא הזכות, וצעינן לדון מלד סילוק מן הנכסים, ולסילוק מן הנכסים צעינן לשון מתנה וצזה איכא חסרון דדשלצ"ל, ולהכי לא מהני אלא צכות לאשתו ועודה ארוסה, דצזה מלי להסתלק מעלם הזכות.

ועד"ז יש לצאר דברי הירושלמי, דאיהו מיצעי ליה האם מהני סילוק אחר שנשאת מנכסים שעדיין לא נפלו לה, דדילמא אכתי לא חיילא עלם זכות הירושה אלא כלפי הנכסים דאיתנייהו כעת ולא כלפי נכסים שיפלו לאחר מכן [וצפרט אי דין ירושת הצעל לא הויא ירושת קורצה אלא מזכויות הצעל צאשתו, דיש לומר דזכות הירושה חלה צעלם הנכסים ונתצאר עוד צמקו"א] ואיהו פשיע ליה דעלם זכות הירושה כצר חלה ול"מ סילוק מעלם דין הירושה, אלא דאכתי יש לדון דיהני

למימר דמוקמי לה צנשואה וסצרי
 דלישנא דדין ודצרים לישנא מעליא הוא
 [וצרייתא דדין ודצרים כו' יש לומר
 דוקא צכותא כל הכך לישני כדפירש
 רש"י צכריתות (כד ז) ויעוין עוד צתום'
 הרש"ש צסוגין] וצכותא דוקא דהוי
 קנין שטר, אך למאי דקי"ל דמהני סילוק
 צעודה ארוסה ע"כ חזינן דמהני סילוק
 צדשלצ"ל [והא דהוסיפו הראשונים
 דהוי כקרע כסותי והפטר יש לומר
 דלרווחא דמילתא הוסיפו כן, אף דיש
 מקום ליישצ, ויעוין צדצרי יחזקאל (סכ"ד
 סק"א) דיש לומר דל"ש אלא צמזיק ולא
 צחיוצ קנס דחינו מעטס היצק יעו"ש].

ומצתה יש לדון ליישצ, דהא דפשיט רצי
 זעירא צפירקין דלא מהני
 סילוק מדצר שאינו צרשותו, אתי כרצי
 חצין ודעמיה דסצרי לעיל צפרק אלו
 נערות דלא מהני מחילה צקנס, ומשום
 דלא מהני סילוק מדצר שלא צא לעולם,
 אך למאי דהכריעו הראשונים התס
 כרצי מונא דמהני מחילה צקנס אף
 קודם העמדה צדין ודימו לסילוק
 דארוסה, אלמא דמהני סילוק אף מדצר
 שלא צא לעולם, ממילא אמרינן דמהני
 אף מנכסים שנפלו לה לאחר מכן.

זה כאומר קרע שיראין שלי והפטר,
 שהרי מסרה לו גופה לעשות צה כרלונו
 ואינו מחילת הקנס צלצד, וכן הדין
 צוודאי, וכ"כ הרמצ"ן (זא א) וז"ל
 ואעפ"כ נראים הדצרים שיתומה
 מפותה אין לה קנס ויכולה היא למחול
 קנסה אף על פי שלא זכתה צו עדיין, הא
 למה זה דומה לאומר לארוסתו דין
 ודצרים אין לי צנכסייד צחייד וצמותך
 שאם מתה אינו יורשה מפני שאמרו
 ירושה הצאה לאדם ממקום אחר פי'
 שעכשיו אינו ראוי לה כגון ארוסה זו
 אדם מתנה עליה שלא ירשנה, ולא
 כדצרי המפרש שס כגון זו שהיא מדרצן
 אלא אפי' צשל תורה קודם שיהא ראוי
 ליורשה מתנה הוא עליה והא נמי להא
 דמיא, ועוד קרע שיראין שלי והפטר
 הוא שלא הקנס צלצד מחלה לו אלא
 גופה מסרה לו לעשות צה כרלונו והיא
 שגורמת ועושה הכל, הלכך הלכתא כר'
 מונא דאמר המפתה פטור מן הכל כו'.

והנה האחרו' (יעוין צאור גדול פ"ג מ"ו)
 בעירו דהרי דינא דמהני סילוק
 צעודה ארוסה מתניתין היא, והיאך
 הכריעו הראשונים צפלוגתא דאמוראי
 מכח מתניתין, ולכאורה לריך לומר
 דמעטס מתני' ליכא הכרת, דאיכא

בגדר היתר שחיטה (ב)

את הצבחה ומלא צב בן שמנה חי או מת או בן תשעה מת קורעו ומוליא את דמו, מלא בן תשעה חי טעון שחיטה וחייב צלותו ואת בנו דצרי ר"מ וחכמים אומרים שחיטת אמו מעברתו, ופירש רש"י טעון שחיטה דחדשים גרמי לשוייה צבחה צאנפי נפשיה ולא איתרצאי מכל צבחה תאכלו, ולרצנן חדשים ולידה גרמי דרצנן מרצו ליה להיתרא מכל צבחה תאכלו.

ובחידושי הרמב"ן שם תמה דא"כ היאך מודה רבי מאיר ברישא צמלא צב בן תשעה מת, והא חדשים גרמי ליה לשוייה צבחה צאנפי נפשיה, והציא צבחה תוס' וז"ל וצתוספות מפרשים דלא אמרינן חדשים גרמי אלא כשיצא לאויר העולם קודם מיתה, ואפילו מת לאחר שחיטת אמו מותר לרבי מאיר עכ"ל, וכן הוא צתוס' ברא"ש (עב ה) דלרבי מאיר אפילו מת אחר שחיטת אמו מותר יעו"ש [והרמב"ן שם פליג דצמת אחר שחיטת אמו צאמת אינו ניתר] ותמה הקוב"ע דכיון דצשעת שחיטת אמו לא ניתר,

בקובץ הערות (פי נע סק"ה) חקר בגדר היתר שחיטה, אי צעינן להיתר שחיטה רק צשעתה, ואף אילו משכחת לה דיפקע הימנה שם שחוטתה מכאן ולהצא מ"מ לא תיאסר משום נצילה, דכיון שמתה ע"י שחיטה כשרה ולא נעשית נצילה צשעת מיתה מהיכן תיאסר עכשיו, או דילמא כל דהיא מתה אית צב סיצה לאיסור נצילה כל שעה, אלא דשם שחוטתה שעליה מתירה כל שעתא ושעתא, ואם יתצטל הימנה שם שחוטתה אפילו מכאן ולהצא תחזור ותיאסר משום נצילה [וכן אי עדיין היא מפרכסת תחזור ותיאסר משום אצר מן החין] ואף דהשחיטה צשעתה היתה כשירה, דהשחיטה אינה מתירתה מתחילה לעולם אלא כל שעה צעינן דיבא עליה שם שחוטתה להתירה, והיתרה אח"כ אינו מפני שכבר נשחטה אלא מפני שגם עכשיו היא שחוטתה.

והאר"ך להוכיח מכמה וכמה דוכתי צמכילתין דצעינן להיתר שחיטה כל שעה ושעה, דהנה לקמן צפרק צבחה המקשה (עד ה) תנן השוחט

מנחורה נאסרה מכאן ולהבא משום נזילה, דהא צעינן דהנחירה תתיר בכל שעה ושעה, ומשנכנסו לארץ שוב אין הנחירה מתרת, והא דמספקא ליה לר' ירמיה דיביו האצריין מותרין היינו דדילמא לא אסרה תורה אלא אותן שינחרו מכאן ולהבא, וכמ"ש הרא"ש (סכ"ג) דנפק"מ השתא צבך צעיא למי שאסר עלמו באחד מן המינים מזמן ידוע ונותר לו או לצ"ד שאסרו גזירות עכו"ם והיה מהם כבר לישראל יעו"ש [ול"צ].

עוד הוכיח מהא דאמרינן צפרק חטאת העוף (זבחים ס"ט א) הפיגול והנותר והעמא אין מטמאין בגדים צבית הצליעה, וטעמא משום דפסולן בקדש ואם עלו לא ירדו (ע"ש ס"ט ב) הא אילו היה דינן דאם עלו ירדו היו מטמאין בגדים צבית הצליעה ואף דלא נעשה נותר אלא מכאן ולהבא והמליקה צשעתה היתה כשרה כדיון, וע"כ דצעינן דהמליקה תהא מתרת ומטהרת כל שעה ושעה, ולהכי אילו פקעה קדושתן לגמרי והוי חולין שוב אין מליקה מתרת בחולין.

אולם נראה לדון צזה, דהנה הא דהוכיח מצן תשעה לרבי מאיר, דאפילו מת אחר שחיטת אמו נותר

דאכתי חי היה, היאך נותר השתא לאחר שחיטה, והוכיח מהבא דהיתר השחיטה נמשך בכל שעה ושעה, ולהכי כל דמת העובר הרי הוא נותר מכאן ולהבא צשחיטת אמו, ואף דלא נותר צשעת מעשה השחיטה יעו"ש.

עוד הוכיח שם, דהנה לקמן (י"א א) תניא כי ירחק ממך המקום כו' ר' עקיבא אומר לא בא הכתוב אלא לאסור לכן צשר נחירה צשתחלה הותר לכן צשר נחירה משנכנסו לארץ נאסר לכן צשר נחירה ועכשיו שגלו יכול יחזרו להתיירן הראשון לכך שנינו לעולם שוחטין כו' צעי רבי ירמיה אצרי צשר נחירה שהכניסו ישראל עמהן לארץ מהו, והרי צמדצר נחירתן היתה שחיטתן ומשו"ה היו חייצין צכיסוי הדם, וכשנכנסו לארץ נתחדשה הלכה דנחורה הויה נזילה, ואי נימא דאין לריך להיתר שחיטה אלא צשעתה, מאי קמיצעי ליה, דהא צשעה שמתו היתה מיתתן ע"י שחיטה כשרה, ואף דעכשיו פקע מינייהו שם שחובה, דעתה נחורה הויה נזילה מ"מ זה אינו אלא מכאן ולהבא, ומהיכן יאסרו עכשיו משום נזילה, אלא ע"כ לשם שחובה מתירה בכל רגע תמיד ולא סגי צמה שהותרה צשעת שחיטה, וכיון דכשנכנסו לארץ פקע שם שחובה

שיאל ראשו ורובו מחיים יעוין שם. ומעין זה מלינו עוד בר"פ החולץ (יבמות לה ב) דאמרינן התם החולץ למעוצרת והפילה רבי יוחנן אמר אינה רכיבה חליצה מן האחיז ר"ל אמר רכיבה חליצה מן האחיז כו' איבעית אימא קרא רבי יוחנן סבר וצן אין לו אמר רחמנא והא לית ליה, והקשו תוס' שם דהא צנוול לצסוף מודה ריו"ח דלאו בת יצום וחליצה היא ותי' וז"ל והא לית ליה כיון דהפילה לצסוף אצל בר קיימא לא עכ"ל, ומצואר דהדצר מיתלח תלי וקאי, וכל היכא דנוול לצסוף צן קיימא מיקרי צן מעיקרא, אך צלא נולד לצסוף לא חשיבא גברא מעיקרא, ועד"ז יש לצאר הכא.

וּמ"מ חזינן חידוש נוסף, דאף אחר שנשחטה אמו אכתי חשיב עובר, וצמתה אמו דנו הראשונים דיתכן דחשיב כילוד דהוי כמונח צקופסא, ויעוין בתוס' (נדב מד ב) שכתבו דאפשר דכל שמתה אמו חשיב כמונח צקופסא והבורגו חייב יעו"ש, ומ"מ הכא עדיף דאף דנשחטה כל דמפרכסת הרי היא כחיה לכל דבריה (ובפרט לשיטת הראשונים דאף בשחטה כשירח אמרי' הכי).

והא דבוכיה הקוב"ע מאצרי צשר נחירה שהכניסו ישראל לארץ,

בשחטת אמו לשיטת התוס', יש לדון דעיקר החילוק צין צן תשעה חי דאינו ניתר בשחטת אמו לצין צן תשעה מת דניתר בשחטת אמו, דחי חשיב והוי צבמה צפנ"ע ואינו נטפל לאמו, ולהכי אינו ניתר בשחטת אמו, משא"כ צן תשעה מת נטפל לאמו ולהכי ניתר בשחטת אמו, ומעתה יש לומר דדוקא היכא דיאל לצסוף חי לאויר העולם אינו נטפל לאמו, אך כל דמת קודם שיאל לאויר העולם ולעולם לא יאל חי לאויר העולם, שפיר נטפל לאמו, וצכה"ג הרי הוא ניתר בשחטת אמו למפרע [ועכ"פ מכאן ולהבא ולמפרע].

ומצינו מעי"ז צדצרי הראשונים צפרק מי שמת (קמז ב) דאף למ"ד עובר קני היינו דוקא צנוול לצסוף, וז"ל הרמז"ן שם ומהא שמעינן דאפילו למ"ד עובר קני ה"מ דלכשיצא לעולם איגלי מילתא דקני מהביא שעתא אצל חי הפילה איגלי מילתא שלא קנה מעולם כו' ויעוין צש"ר שם [אמנם הר"י מיוגש שם חילק אפיכא ואכמ"ל] וכן דקדקו האחרו' מדצרי הרמז"ס (פ"ב מזכיה ה"ח) לענין עובר יורש דהיינו דוקא צנוול לצסוף, וכן הוא צירושלמי (ר"פ החולץ סה"א) אמר רבי יוסה אף על גב דשמואל אמר זכין לעוברין מודי והוא

מתרת את האיסור אין מטמא בגדים צצית הצליעה, ופירש רש"י שם וז"ל הא נמי נצילה היא מאן לימא לך דלאו נצילה היא נבי דהותרה מליקת חטאת העוף לכהנים מגזירת הכתוב מלכל חטאתם כדאמרן צפרק לעיל עולה שלא הותרה להם טעמא צצית הצליעה עכ"ל, ותמה צחידושי הגר"ז שם דאף צחטאת העוף תיקשי, דנבי דהותר לכהנים איסור נצילה מ"מ אכתי אפשר דמטמאה.

ותירץ הגר"ז דיסוד עומאת נצלת עוף עהור מיתלא תלי צאיסור אכילה דידה [ומהאי טעמא הוא דאינה מטמאה אלא צצית הצליעה וצדרך אכילה, וצין אי הוי עומאת אכילה וצין אי הוי עומאת מקום (יעוין צחידושי רצינו חיים הלוי פ"ג מאה"ט)] ומש"ה לכהנים דהותר להם איסור נצילה דמליקה ליכא עומאה דצית הצליעה, וזר שאכל מליקה צחמת מטמא צצית הצליעה, יעו"ש.

ומצתה מיושצ היעצ, דאכ"ג גצי מליקה אילו יפקע הימנה דין קודש תחזור ותטמא צצית הצליעה, דברי מעיקרא נמי נצילה היא, אלא שאינה מטמאה אלא כאשר אסורה צאכילה.

דאסירי אף דצשעת נחירה הוי דינה כשחיטה, יש לדון לחלק צין היכא דנשתנה החפלא ופקע הימנו שם שחטה, דצזה אכתי יש לומר דכל דמעיקרא צשעה שמתה הצהמה מתה ע"י שחיטה, הותרה לעולם ולא צעינן דאכתי יהא עליה היתר שחיטה, אלא דשאני הכא דלא נשתנה החפלא אלא דין, דמה דהיה נידון עד השתא כשחיטה, נידון מהשתא דאינו כשחיטה, וצזה שפיר י"ל דצתר השתא אזלינן, וכיון דלפי דינא דהשתא ראוי לדון דהך צהמה לא נשחטה מעולם, הרי היא אסורה מכאן ולהבא.

והא דהוכיח הקוב"ע ממליקה, דאי לאו דנותר פסולו צקודש הוי מטמא צצית הצליעה, יש לחלק דהא מצוחר צפרק ארצעה אחין (יצמות לצ צ) דזר שאכל מליקה חייב משום נצילה, הרי דצחמת מליקה נצילה היא אלא שהותרה לכהנים לאכילה, וצצחים (סט א) ת"ר יכול תהא מליקה שהיא לפנים מטמאה צגדים צצית הצליעה תלמוד לומר נצלה הא נמי נצלה היא אלא ת"ל עריפה מה עריפה שאין מתרת את האיסור אף כל שאין מתרת את האיסור ינא מליקה שהיא לפנים הואיל והיא